

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Ku2016/02380/KO

Vår ref: 2016-11-16:A8

Remissvar från Sveriges Radio gällande Kulturskoleutredningens betänkande *En inkluderande kulturskola på egen grund* (SOU 2016:69)

Vi ser mycket positivt på att Kulturskoleutredningen kommit till stånd. Kulturskolan är en viktig del av svenskt samhällsliv och statliga initiativ för att trygga verksamheten och skapa likvärdighet mellan kommunerna har länge efterfrågats.

Kulturskolans betydelse för "det svenska musikundret" och den svenska musikexporten framhålls ofta. Sveriges Radio menar att den kan antas ha bidragit till framgångar också på andra områden då konstnärligt lärande främjar den personliga utvecklingen på många vis. Pedagogisk forskning visar exempelvis på de estetiska ämnenas positiva inverkan på inläring i andra ämnen, såsom språk och matematik, och hur de stimulerar kreativitet och fritt tänkande. Att ge medborgarna redskap för att fritt och självständigt kunna bilda sig en uppfattning och fatta beslut i olika privata och samhällseliga frågor är grunden för Sveriges Radios uppdrag.

Sveriges Radio svarar på de delar i Kulturutredningen som direkt eller indirekt berör eller kan få konsekvenser för bolagets verksamheter och framtida roll i samhället. Inte minst mot bakgrund av Sveriges Radios kulturskapande uppdrag med Radiokören, Sveriges Radios Symfoniorkester och Sveriges Radio Drama, som direkta avnämare av kulturskolans verksamhet som växtplats för framtidens kulturskapare. Kulturskolans förmåga att locka elever till orkesterinstrument är avgörande för framtida rekryteringen av musiker till svenska orkestrar, även till Sveriges Radios symfoniorkester.

Mot denna bakgrund vill Sveriges Radio framföra följande kommentarer.

105 10 Stockholm

Besök: Oxenstiernsgatan 20

Tel: 08-784 50 00

Fax: 08-784 15 00

Betänkandets bakgrundsbeskrivning

I betänkandets första del lägger utredarna en genomarbetad och kunskapsbaserad grund för sina förslag och rekommendationer. Det är berikande att se kulturskolans utveckling i ett historiskt perspektiv och att utredningen sätter dagens kulturskola i kontext av samhället i övrigt och av relevanta tendenser i omvärlden.

Det finns dock invändningar till det forskningsperspektiv utredningen valt som grund för sin analys. För att belysa kulturskolornas olika inriktning utgår utredningen från forskning där traditionell instrumentalundervisning beskrivs som "reproducerande" och "elitistisk" i motsats till annan kulturverksamhet, som anses bidra till "självväxt" och personlig utveckling genom att de har "ett starkt fokus på barns och ungas eget skapande och lek utifrån barnets perspektiv".

Sveriges Radio hävdar att även instrumentalundervisning av mer traditionellt snitt utgår från barnets perspektiv och att skickliga pedagoger arbetar hårt för att också arbetet med att utveckla till exempel komplexa motoriska färdigheter ska vara lustfyllt och kreativt. Undantag finns men handlar då mer om hur enskilda pedagoger utfört undervisningen än om instrumentalundervisningen som sådan.

Det bör också påpekas att den västerländska konstmusiken (i dagligt tal klassisk musik), som ofta ligger till grund för instrumentalundervisningen, till sin karaktär inte är mer reproducerande än andra musikgenrer. Att uttolka och levandegöra den musik som fästs på papper fordrar lika mycket fantasi och kreativitet som framförande av gehörsbaserad och improviserad musik.

Sveriges Radio delar inte betänkandets beskrivning av instrumentalundervisning som kan leda till en professionell musikerbana som elitistisk. Kulturskolans svårigheter att nå ut brett till barn med olika förutsättningar ska inte läggas en enskild undervisningsform till last.

Sveriges Radio har också synpunkter på utredningens beslut att inte ta sig an den del av utredningsuppdraget som gäller hur rekryteringen av elever till orkesterinstrument kan stärkas. Utredningen hänvisar till att frågeställningen är för komplex för det begränsade utredningsuppdraget och menar att frågeställningen inte passar in i ett resonemang utifrån barnens perspektiv. Eftersom utredningen lämnar frågan obesvarad behöver den uppmärksammas på annat vis. Rekrytering av elever till orkesterinstrument är avgörande för bevarandet och utvecklingen av en central del i vårt immateriella kulturarv - den västerländska konstmusiken - men också för andra genrer som jazz och folkmusik.

Det är dessutom en arbetsmarknadsfråga. Ska Sveriges Radio fortsatt kunna ha en inhemska rekrytering till landets symfoniorkester krävs samordnade insatser. Orkestermusiker rekryteras genom komplexa och omsorgsfulla processer med provspelning bakom skärm (de sökande är helt anonyma), provveckor och årslånga provanställningar. En stark tendens är att inhemska musiker inte hävdar

sig i den internationella konkurrensen. Exempelvis har Sveriges Radios Symfoniorkester inte tillsvidareanställt någon svensk musiker på flera år.

Kulturskoleutredningens förslag och rekommendationer

Sveriges Radio delar i övrigt de flesta av kulturskoleutredningens förslag och rekommendationer. Det gäller exempelvis en breddning av utbudet vad gäller konstformer och pedagogiska metoder, samt att tillgängligheten måste öka, så att alla barn och unga som vill ges möjlighet att uttrycka sig konstnärligt.

Sveriges Radio bejakar utredningens ståndpunkt att ett statligt ansvarstagande krävs för att kulturskolan ska nå ut brett och jämlikt

Att kulturskolans undervisning ska utgå från barnets egna erfarenheter och intressen är självklart. Sveriges Radio understryker vikten av att också introducera uttryck och konstformer som eleverna annars inte skulle komma i kontakt med i tillräcklig omfattning, så att de får möjlighet att utveckla en så stor förtrogenhet med sitt instrument att det bär fram till eventuell yrkesbana. Det enskilda mötet med läraren har stor betydelse också för elevens möjlighet att utveckla sin musikaliska egenart.

Med hänvisning till det vi skrivit tidigare, om återväxten bland inhemska orkestermusiker, anser Sveriges Radio att bidraget till nationell spetskompetens för framtida rekrytering av svenska orkestermusiker bör vara tillräcklig omfattande för att skapa bra förutsättningar för svenska orkestermusiker. Satsningar behövs på nationella centrum och för utbildningar, men också på enskilda kulturskolors förmåga att möta de elever som vill satsa på en konstnärlig yrkesbana. Den som exempelvis vill bli professionell musiker måste börja tidigt och behöver stimulans och djupgående vägledning under hela uppväxten.

Sveriges Radio är enig med utredningen om behovet av regional samordning och menar att det både handlar om utbudets bredd och om möjligheten för särskilt intresserade elever att "avancera" inom systemet till allt större sammanhang. Regional samordning är också gynnsamt för större projekt, lärarfortbildning och pedagogernas möjlighet att själva utöva sin konst genom exempelvis orkesterspel. Detta är viktigt för utbildningen av framtida musiker. Vi ställer oss bakom utredningens förslag till förstärkta utbildningsvägar men menar att utbildningarnas konstnärliga grund behöver stärkas. Det är viktigt att pedagogerna är djupt förankrade i sin konstform och att de kan förebilda på ett bra sätt. För kulturskolepedagoger bör konstnärlig kandidatexamen (180 hp) eller motsvarande vara ett krav.

Stockholm den 17 mars 2017

Cilla Benkö
verkställande direktör

Helena Wessman
konserthuschef